

KURZY MLUVY

almanach cvičných textů

Praha 2014

Václav Martinec

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
VLÁDĚ A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RYCON
CONSULTING

OBSAH

ALMANACH VERŠŮ I PRÓZY – výběr textů pro dospělé

1. Lidová poesie a texty písní.....	3
- Rozpočítávadlo.....	3
- Duše a tělo a Ďábel.....	4
2. Pohádky.....	5
- Karel Jaromír Erben: Král Tchoř.....	5
- Jan Werich: Chlap, děd, vnuk, pes a hrob	6
- Jiří Žáček: Parádnice Sally.....	8
3. Ze starých rukopisů.....	10
- Amenhotep IV. – Hymnus na Slunce.....	10
- Starý zákon – Píseň písní (dialog).....	11
- Jan Amos Komenský – Labyrint světa a lusthaus srdce.....	13
4. Česká klasika.....	14
- Jan Neruda – Balada rajska.....	14
- Fráňa Šrámek – Raport.....	15
- Vítězslav Nezval – Edison (úryvek z prvního zpěvu).....	17
5. Světová klasika.....	18
- Arthur Rimbaud – Poezie je emotivní hudba slabik a rytmů.....	18
- Arthur Rimbaud – Samohlásky.....	19
- Charles Baudelaire – Opíjejte se	20
- Daniil Charms - Vyznání.....	21
- Koláž sestavená z Baudelairova Opájení a Charmsova Vyznání.....	22
- Maxim Gorký – Píseň o bouřliváku.....	24
- Laurence Ferlinghetti – Svět je báječné místo k narození.....	25
6. Monology a úryvky z divadelních her	26
- Euripides – Medea.....	26
- W. Shakespeare – Hamlet	27
- Jiří Suchý – Herečka z Bavariafilmu.....	28
- Ivana Huspeková – Nevěra je byznys	29
- Vlasta Redl – Hoří, hoří!.....	30
7. Ze současné tvorby.....	31
- Orion – Mamon.....	31
- Jiří Suchý – Dítě školou povinné.....	33
- Jacques Prévert – Láska mě stvořila.....	34
8. Poslání.....	35
- Karel Čapek – Politikum.....	35

ROZPOČÍTÁVADLO

Desatero šlo,
chytilo se devatera,
devatero osmera,
osmero sedmera,
sedmero šesterá,
šestero patera,
patero čtverma,
čtvermo trojíma,
trojímo dvojíma,
dvojímo jednera,
jednero babky,
babka řípky,
tahali tahali,
řípka se přetrhla,
babka se převrhla
a všichni se svalili na jednu hromadu.

DUŠE A TĚLO A ĎÁBEL

Na krchově před kostelem
Hádala se duše s tělem:

Tělo, tělo, cos dělalo,
že´s o duši nic nedbalo?

Tělo, tělo, tělo hříšné,
bývalo jsi v světě pyšné.

Co´s vidělo, všechno´s chtělo,
na Boha jsi zapomnělo.

Vsedni, panno, na má křídla,
do pekla je cesta přímá!

Chodilo jsi v stříbře, zlatě:
a já duše trpím za tě!

Hoj, otevřte, tovaryši,
vezu tělo vám i s duší.

Chodilo jsi po muzikách,
a já vězím v těžkých mukách

Nedávej mi, duše, viny,
byla´s se mnou každou chvíli.

Tovaryši, otvírejte
tělo s duší uvítejte!

KAREL JAROMÍR ERBEN: KRÁL TCHOŘ

Bývaly prý v Čechách někdy časy, ale je tomu už dávno, kde každá slepičí obec také byla svým pánem, každá měla svůj dvůr a své smetiště, kde slípky mohly bez překážky hrabati, a měla také svého staršího kohoutka, kterýž ji řídil. Co která slípka vyhrabala, bylo její, a když kohout našel zrnko nějaké, svolal k němu všechny své slípky a pak ho nechal jedné, kterou měl nejradši, anebo slupnul to zrnko sám, a jestliže se která slípka proto rozhněvala, klovnul ji a pak byla spokojena. Jakmile někde kohout na dvoře zakokrhál, kokrhali po něm všickni kohouti v celé dědině. Tak to chodilo mnohé věky v nejlepší kázni a bázni a svornosti.

I přihodilo se tehdaž naneštěstí, že žáby kuňky počaly sobě oškliviti své staré zřízení, i kuňkaly, kuňkaly, až si vykuňkaly za krále nohatého čápa. To vidouce kohouti a slípky, nechtěli vzadu zůstatí za kuňkami a pravili, že by bylo dobré, aby také měli svého vlastního krále. I svolali se na obecný sněm a počali rokovati, co a jak? a byli všichni potud jedné myslí. Když ale přišlo na to, kdo bude králem? tu počaly mezi nimi hádky a rozbroje, neb nikdo nechtěl trpěti, aby druhý nad ním panoval, ale raději chtěl každý sám panovati nade jinými. I počali se kohouti jeden na druhého vzpínati a štípati se, až se peří s nich sypalo a hřebeny jim krvácely. Tu poradil jim jeden starý vážný kohout, že by bylo nejlépe, aby si pro zachování pokoje vzali nějakého mocného krále z ciziny, a hned jim jmenoval pana tchoře, ten že je zubatý, silný pán, kterého se každý báti bude, a ten zajisté že mezi nimi učiní pokoj a dobrý řád.

I zalíbila se ta rada všem, a hned poslali k panu tchořovi, aby s ním o to udělali pořádnou smlouvu. Pan tchoř, vyzuměv jich žádosti, měl se k nim velmi přívětivě a povolně, sliboval, že je zachová při všech jejich právech a starobylých svobodách, že je bude chrániti před luňákem, kterýž jim děti unáší, před kunou, kteráž jim vejce pije, i před vrabci zloději, kteří jim před samým nosem zrní kradou, sliboval také, že pěkné, velké kohouty udělá svými královskými radami, komorníky a jinými důstojníky. I líbilo se to všem, co sliboval, slípkám i kohoutům, a s velikou slávou posadili pana tchoře na svůj královský trůn a byli rádi, že mají mocného a dobrotivého krále.

Netrvalo dlouho a zachtělo se panu králi tchoři slepičí krve. I umínil si na některého svého poddaného vyhledati nějakou vinu, aby ho pak pod tou zástěrou mohl zakousnouti a krev jeho vycucati, neb nechtěl ještě zjevně ukázati svou pravou tchoří povahu, aby si kohoutův a slípek nerozplašil. I povolal k sobě milostivě jednoho pěkného, tučného kohoutka a ptal se ho, zdali nic necítí? Kohout byl dobrá, poctivá duše a řekl upřímně: "Rač, Vaše Milost královská, odpustiti, cítím náramný smrad." Byl to smrad, kterým všickni páni tchořové zapáchají, byt i na slepičím trůně seděli. "Ho, drzý, hanebný padouchu!" osopil se na něho tchoř, "tak-li se opovažuješ svému králi a pánu vůči mluvití?" a chňap! jedním rázem ukousl kohoutovi hlavu a pak mu vycucal krev.

Potom povolal k sobě druhého a ptal se ho též, zdali nic necítí? Kohout vida tu bezhlavé tělo svého tovaryše a ústa Jeho Milosti tchořovské zmazané krví, poznal, že není dobře. I počal se strachem velikým po celém těle třásti a nemohl ani slova promluvití. "Proč se třeseš?" osopil se na něj král, "tuším, že nemáš dobrého svědomí? pověz, co cítíš." Kohout sebral všechny své síly, poklonil se hluboce a řekl tenkým, sladoučkým hláskem: "Královská Milosti! cítím přelíbeznou vůni."

- "Ho, zrádce ošemetný!" vzkřikl král zuřivě, "chceš lichocením zastříti své padoušství?" a chňap! ukousl mu hlavu zas a krev vycucal.

Tchoř měl sice už nyní dost, ale ta hračka s kohouty dělala mu potěšení, a proto povolal si ještě jednoho kohouta a také se ho otázel, co cítí? Ale ten byl chytrák, viděl tu sice dobře ty dva bezhlavé a také pozoroval něco na královských vousech jako krev, ale dělal se nevida. I uklonil se zdvořile několikrát a odpověděl panu králi opatrně: "Rač odpustiti, Vaše Milost královská! dostal jsem náramnou rýmu z letošního vlhkého počasí, a proto, bohužel! ničehož necítím." Pan král vida, že se mu kohout z nastrojené smyčky vyvlekl, a nemaje v nenadání na něj nic jiného pohotově, ráčil se dobrotivě usmáti a propustil jej v milosti.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

RYCON
CONSULTING

JAN WERICH: CHLAP, DĚD, VNUK, PES A HROB

Žil kdys kdes chlap. Dá se říct též muž či kmán, jak kdo chce. Já ho zvu chlap.

Nu a on krad, ten chlap. Krad, co moh a kde moh. Zvlášť když měl hlad.

Byl den jak květ, pták pěl, klas zrál a nad vším jas. Jen hvozd se tměl, tam, kde spal chlap.

Spal den a noc, neb pil jak Dán. Když jím třás chlad, vstal a chtěl jít dál, leč měl hlad. Jed by. A pil! Spíš pil, jen mít zač! Měl ret jak troudu.

Vždyť se dá jít na lup, i když je den. Tak šel.

Jde, až zří plot, a na něm čte: Je tu zlý pes!

"Zlý pes - a to se mám bát? To snad ne!" a just tam šel krást.

Leč pes tam byl.

A zlý.

A jak! Jak ďas!

Jen se chlap vkrad, už tu byl pes a vyl. Pán sic spal, leč pes vyl a řval čím dál tím víc, až pán vstal a vzal si zbraň.

"Vem si ho! Drž ho! Jen mu dej!"

Křik, sběh a ryk, chlap chce pryč, je tu však pes i pán, je to už kmet, a řve: "Já ti dám u nás krást!"

A kmet se rve jak kdys, když byl mlád.

Leč chlap je mlád dnes a dnes má víc sil! Kmet už je mdlý, chlap na něj klek a chce ho bít, když tu zlý pes se zved a chňap! Chlap má prst pryč. Než pes spolkl prst, než kmet se vzmož, chlap skrz sklep jde ven.

Tam, co je vchod a u něj hůl, spíš kyj.

Kmet se chce prát, leč kyj je kyj, a chlap bil ze všech sil, až kmet pad. Pes rval dál. Rval dlaň i pěst a teď chce rvát chřtán. Chlap, pot a krev, má spěch.

Děd sic pad, leč teď zas na dvůr vběh vnuk, spíš hoch než muž, a chce znát: "Kdo tu chtěl krást a kde je náš děd?" To už chlap byl přes dvůr, tam, co je stáj.

A přes plot jde kůň a na něm chlap. Vnuk sáh níž, než je bok, tam, kde měl kolt, a jak stisk, kolt štěk BENG! BENG! Chlap jek, a kůň se vzpjal, leč jde zas dál.

Děd vstal, je živ a zdrav, jen chlap je pryč a s ním i kůň. V tom vnuk křik: "Hleď!", a jak to řek, tam, co je brod, kůň stál a třás se, pak se hnal dál, zas stál, pak pad. Chlap je pod ním. Teď se však zved a dal se v běh, tam, co je hvozd. Chce se v něm skrýt.

"Jen ho nech," řek děd. "Kdo zná líp kraj? Kdo z nás tu rost? Teď bych chtěl lok, jak pes chce kost." Vnuk mu dal džin. "Vem psa a kyj a pojď" řek děd a mlask. "Dej si též hlt." Vnuk písk na psa a šli.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RYCON
CONSULTING

Chlap si sed pod strom. Kůň mu zdech, pes si vzal prst a ten kolt, co po něm šleh jak blesk, mu z plic vzal dech i krev. Chtěl by jít dál. Leč čím dál tím míň má sil, je bled, je sláb, je sám, má strach. Klek, chtěl vstát, leč spad zpět na strom a po pni se svez na zem. Lez jak plaz, rval mech i vřes, jak táh trup o píd' dál. Už ví, že je zle. Zrak se mu tmí i sluch mu ztich. Chce však pryč, tam, kde je svět a kde je jas, ne tma. Přec, kde je tma, je smrt!

"Ne, teď ne! Chce se mi spát, je noc a den a noc. Pak jsem zas fit! Jen mít čas, chléb a sůl a džbán! Moh bych být živ... živ líp..."

Pes štěk. A po něm hned hlas: "Rek čul krev! Běž za ním!"

"Kam štve?" křik hoch.

"Tam za ten dub!"

A tam ten chlap byl. Pes nad ním stál, pak hoch, pak kmet.

"To je on," řek kmet a vzdech: "Tys mu dal..."

„Proč u nás krad?"

"Co když měl hlad, co když chtěl jíst?"

"Ten znal jen pít, ten vrah."

"On ví už svý, tak nač ten hněv? Pojd'"

"Co s ním?"

„Teď? Teď už nic.“

POZNÁMKY K INTERPRETACI

Zvládnout tento text technicky i výrazově, to představuje (v porovnání s mluvou plynoucí na vokálech) dikční maturitu.

Soustředte se na zvládnutí těchto dikčních překážek a pastí:

- jasně vyslovujte všechny konsonanty na konci slov,
- když vytvářejí shluky: jak uvnitř slova

tak mezi slovy (koncovka slova předchází a konsonant slova následujícího)

- jasně odlišujte výslovnost párových souhlásek – znělých a neznělých
- text je svojí zvukovou povahou úsečně sekaný
- snažte se přemíru konsonant překonat:

1) zdůrazněním všech vokálů

2) výrazným prodloužením vokálů s čárkou či kroužkem

3) vázáním slov mezi sebou a splývavou intonací významových celků

- postavy vzájemně odlište jinou barvou hlasu a rozrůzněným temporytmem, který odpovídá jejich charakteristice

Werichově artistnosti literární – je třeba se vyrovnat artistností mluvní.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RYCON
CONSULTING

JIŘÍ ŽÁČEK: PARÁDNICE SALLY

Byla jedna malá Sally, možná jste ji také znali,
a ta Sally byla tuze velká parádnice. Pořád chtěla nové korálky, prstýnky, náušnice, kloboučky,
botičky, kabelky, paraplíčka, aby se mohla vychloubat, aby mně kamarádky záviděly, abych měla co
ztrácet.

Ona totiž Sally každou chvíli něco ztratila. Jednou jí maminka koupila překrásné žluté rukavičky a
řekla: „Dávej si na ně pozor, Sally! Jestli je ztratíš, těš se na sekec mazec!"

Ale náhoda bývá potvůrka zlomyslná - když se člověk něčeho bojí, ono se to obvykle stane.

Sally ztratila jednu žlutou rukavičku a převelice se polekala.

Co řeknu mamince? Mám strach z mamičiny vařečky a z tatínkova řemene.

A tak se běžela zeptat sousedů, jestli žlutou rukavičku neviděli. U každých dveří zaťukala, zazvonila,
zabouchala, všech sousedů se zdvořile otázala, ale rukavičku nikdo neviděl.

Nakonec se na ni přece jen usmálo štěstí. Malá roztomilá Sally zazvonila u dveří tajemného bílého
domu a ze dveří vyšel velký hrozitánský čaroděj.

Pokýval hlavou a řekl:

„Já vím, Sally, ty jsi ztratila žlutou rukavičku, vid'?"

„Ano, ztratila," uronila slzičku Sally.

„Neviděl jste ji, pane?"

„Ovšemže jsem ji viděl," pravil čaroděj a vytáhl rukavičku z kapsy.

„Dám ti ji, ale jen když mamince povíš pravdu - že jsi tu rukavičku ztratila a já jsem ti ji našel. Jestli to
mamince neřekneš, o půlnoci si pro tebe přijdu!"

Šťastná Sally všechno slíbila, popadla rukavičku a utíkala domů.

„Tak co," zeptala se jí maminka, „neztratila jsi ty krásné rukavičky?"

„Ale kdepak, mami," zalhala Sally a ukázala rukavičky.

„Podívej!"

Pak se umyla a šla spát. Ale sotva odbila devátá hodina,

vzpomněla si na velkého hrozitánského čaroděje a vykřikla: „Mami, mami, zamkla jsi domovní dveře
na sedm západů?"

„Zamkla," (ubezpečila ji maminka.) „Čeho se bojíš, dítě?"

„Zdál se mi ošklivý sen," zalhala potichu Sally a zavřela oči, ale nemohla usnout.

Odbila desátá, Sally si vzpomněla na hrozitánského čaroděje a vykřikla: „Mami, mami, zavřela jsi
všechna okna na petlici?"

„Zavřela, holčičko," ujistila ji maminka, „můžeš se přesvědčit!"

Odbila jedenáctá a Sally si opět vzpomněla na čaroděje.

„Mami, mami," zvolala, „dala jsi na všechna okna okenice?"

„Dala, holčičko, neboj se a spi!"

Sally si přitáhla peřinu pod bradu, ale nedokázala usnout. Odbila půlnoc, zavržaly schody a ze tmy se
ozvalo zašeptání: „Sally, už jsem na prvním schodě!"

Za chvíli vrzly schody o kus blíž a ozvalo se: „Sally, už jsem na druhém schodě!"

Po chvíli se ozvalo zavržení a šepot: „Sally, už jsem na třetím schodě!"

Sally si přetáhla peřinu přes hlavu, ale i pod peřinou slyšela zlověstné šeptání: „Už jsem na čtvrtém
schodě!" „Už jsem na pátém schodě!" „Už jsem na šestém schodě!" „Už jsem na sedmém schodě!"

„Už jsem na dvanáctém schodě!“ „Sally, už jsem za dveřmi! Jestlipak jsi řekla mamince, že jsi ztratila žlutou rukavičku? A já že jsem ti ji vrátil?“

Sally vystrčila hlavu zpod peřiny a zvolala: „Ano, všechno jsem mamince řekla!“

A hned se zase schovala pod peřinu. V tu chvíli vrzly dveře a u postýlky se ozvalo: „Sally, už tě mám!“

A velký hrozitánský čaroděj malou prolhanou Sally odnesl. Kam?

Kam se nosí malí lháři?

Do kovárny ke kováři.

Ten jí jazyk překo-vá,
aby byla pravdomluvná,
roztomilá, medová.

Mám varování pro lháře:

Kovář se s nikým nepáře!

POZNÁMKY K INTERPRETACI

Rozlište odlišnými hlasovými polohami čtyři postavy tohoto příběhu:

- Parádnici Sally,
- její maminku,
- Velkého hrozitánského čaroděje a vypravěče

Ten v některých pasážích mluví zcela objektivně.

Ale jindy pak, zvláště při popisu jednání Sally, věty začínají – sice bez úvozovek – ale mluvíte jakoby z nitra té zalhávající holčičky.

Věnujte zvláštní pozornost této proměně vypravěče, která vypovídá o tom, že té malé hříšnici dobře rozumí, že chápe její způsob myšlení a jednání.

AMENHOTEP IV.: HYMNUS NA SLUNCE

1350 před Kristem

Krásné a zářící se objevuješ na obzoru,
ó slunce živoucí, počátku všeho žití!
Když na východě objevilo ses,
zemi jsi naplnilo krásou svojí.
Skvěješ se vznešené a velké
vysoko nad zeměmi všemi,
paprsky tvoje objímají světy,
světy, jež zrodily se z tebe,
a ty jsi Den.

Když zapadlo jsi pod západní obzor,
v temnu je země jako v temnu smrti,
lidé spí v komorách s hlavami zastřeny.
V tu dobu vycházejí z doupat lvi
a plazi vylézají, aby kousali,
tma v očích žhne a země mlčí:
tvůrce jest pod obzorem.
Tys bylo jediné a první!

Ze sebe vytvořilos milióny podob,
vesnice, města, pole, cesty, řeky.
Svět povstal rukou tvou,
tys vytvořilo lidi,
žijí, když vyšlo jsi,
když zajdeš, umírají.
Tys životem,
jen tebou člověk žije.

STARÝ ZÁKON – PÍSEŇ PÍSNÍ (DIALOG MILENCŮ)

Noc co noc hledám na svém lůžku
toho, kterého tolik miluji.
Hledám a nenalézám.
Teď vstanu a obejdu město,
ulice, náměstí,
vyhledám toho, kterého tolik miluji.
Zapřísahám vás,
dcery jeruzalémské,
kde je ta, jež vystupuje z pouště
jako sloup dýmu?
Jak jsi krásný, milý můj,
významnější nad tisíce jiných.
Tvoje oči jsou jako holubi
nad potůčky vod,
v mléce se koupou,
podobné vsazeným drahokamům.
Tvoje líce jsou jak balzámový záhon,
schránky kořených vůní,
tvoje rty jsou lilie,
z nichž kane tekutá myrha.
Tvoje ruce jsou válce zlaté
taršíšem posázené,
tvoje břicho je mistrné dílo ze slonoviny
safírem vykládané.
Tvoje stehna jsou sloupy z bílého mramoru,
spočívající na patkách z ryzího zlata.
Vzhled máš jak Libanón,
jsi ztepilý jak cedr.
Patro tvých úst je přesladké,
ty sám jsi přežádoucí skvost.
Takový je můj milý, takový je můj přítel,
dcery jeruzalémské.
Jak jsi krásná, přítelkyně moje,
jak jsi krásná,
oči tvé jsou holubice
pod závojem,
vlasy tvé jsou jako stáda koz,
které se hrnou z hory Gileádu.
Zuby tvé jsou jako stádo ovcí před stříháním,
jež z brodiště vystupují,
a každá z nich vrhne po dvou,
žádná z nich neplodná nezůstane.

Jako karmínová šňůrka jsou tvé rty,
ústa tvá půvabu plná.

Jak rozpuklé granátové jablko jsou tvoje skráně
pod závojem.

Tvé hrdlo je jak Davidova věž
z vrstev kamene zbudovaná,
tisíce na ní zavěšeno štítů,
samých pavéz bohatýrů.

Dva prsy tvé jsou jak dva koloušci,
dvojčátka gazelí,
která se v liliích pasou.

Křivky tvých boků jsou jako náhrdelníky,
dílo umělcových rukou.

Tvůj pupek je pěkně vykroužená mísa,
kéž nechybí v ní vonné víno.

Celá jsi krásná, přítelkyně moje,
poskvrny na tobě není.

Život ze mne prchá,
když ke mně mluvíš.
Jsem nemocna láskou.

Krásná jsi, přítelkyně moje,
čistá jako žhoucí Slunce,
strašná jako vojsko pod praporci.

Odvrať ode mne své oči,
vždyť mě uhranuly!

Polož si mě na srdce jako pečeť,
jako pečeť na své rámě.

Vždyť silná jako smrt je láska,
neúprosná jako hrob žárlivost lásky.

Žár její - žár ohně, plamen Hospodinův.

Lásku neuhásí ani velké vody
a řeky ji nezaplaví.

Kdyby za lásku chtěl někdo dávat
všechno jmění svého domu,
sklidil by jen pohrdání.

JAN AMOS KOMENSKÝ: LABYRINT SVĚTA A LUSTHAUS SRDCE

Labyrint světa a lusthaus srdce, tj. světlé vymalování, kterak v tom světě a věcech jeho všechněch nic není než mámení a motání, kolotání a lopotování, mámení a šalba, bída a tesknost, ale kdož doma v srdci svém sedě s jediným Pánem Bohem se uzavírá, ten sám k pravému a plnému mysli uspokojení a radosti že přichází.

O příčinách v svět putování.

Když jsem v tom věku byl, v kterémž se lidskému rozumu rozdíl mezi dobrým a zlým ukazovati začíná, vida já rozdílné mezi lidmi stavy, řády, povolání, práce a předsevzetí, jimiž se zanášejí, zdála se mi nemalá toho býti potřeba, abych se dobře, k kterému bych se houfu lidí připojiti a v jakých věcech život trávit měl, rozmyslil.

Poutník prohlédá stav a řád manželů.

Pracné a tesklivé do toho stavu se vpravování. Špatnou rozkoš přináší i když se nejlépe zdaří. Bída a lopotování všechněch vesměs manželů jest. Hrozná tragedia pohleděl jsem v nepodařilém manželství. A jinde dobrovolné otroctví. Více-li potěšení v tom stavu manželském, když se zdaří, čili žalosti více, z přerozličných příčin? To pamatuji toliko, že i bez něho i v něm teskno bývá, a i když se nejlíp zdaří, sladké s hořkým se mísí.

Naposledy spatřil jsem Smrt mezi nimi, všudy se procházející, ana kosou ostrou zaopatřena byvši všechněch hlasem, aby se smrtnými býti pamatovali, napomínala. Ale jejího volání žádný neposlouchal, každý svého bláznovství a neřádu předce hleděl. Ach žel buď na věky Bohu, že my bídní smrtelní lidé k neštěstí svému tak slepí jsme.

Byla-liž by to moudrost myšlením na smrt trápiti se? Každý ví, že jí neznikne. Lépe je nehleděti na ni a dávat sobě dobrou mysl. Proto-liž by, že někdo umře, jiní veselí býti přestali? Však se jich na místo jednoho kolik zase narodí. Pouhý vítr jest život člověka. Což mě lítostivé bylo divadlo, hleděti, jak k nesmrtnosti připravený tvor tak žalostně, tak nenadále, tak rozličnými smrtmi hyne.

POZNÁMKY K INTERPRETACI

- Je to náročný text – při prvním čtení.
- Snažte se svým jazykovým citem proniknout do jazyka kralické češtiny, pak přijmete její neobvyklé tvary a dnes již nepoužívaná slova, pochopíte složitou strukturu větné stavby. Zvládněte po stránce dikční některé gramatické tvary, které se mnohdy podobají jazykolamům, a pak vyjádřete barevností hlasu, proměnami temporytmu a dynamiky smysl textu. Při hlasitém čtení se vám pak rozezní její podmanivá hudebnost.
- Není to můj subjektivní názor. Tuto vlastnost Komenského jazyka prokázala řada herců.
- Přijměte tuto výzvu – můžete si tak sami sobě objektivně prokázat, jak vládnete svým mateřským jazykem.
- Připravte si Komenského úvod k Labyrintu světa jako rozhlasovou četbu na mikrofon.

JAN NERUDA: BALADA RAJSKÁ

Šla Maria, šla do ráje,
kdo ji potkal pěkně klekl,
poklonil se zdrávas řekl.

Jenom svatá Eližběta
nepoklekla, nezdravila.

Maria se zastavila.

„Poslouchej ty, copak je to,
vypadáš jak neduživá,
i tvá záře celá křivá,
oko mdlé a chůze líná,
vypadáš jak umučení.

Což ti v nebi zdrávo není?

Svatá s výčitkou se staví,
kysele dí: „Bože milý,
já mám hrozně dlouhou chvíli.“

„Dlouhou chvíli, dlouhou chvíli,
každá patronka své lidi
opatruje, v lásce řídí.

Koho pak jsem tobě dala?“

Svatá zdvihá oči černé
a dí smutně: „Ženy věrné.“

„Pět set let jsem zde už svatou,
hledám, pátrám, jak se sluší,
nemám ještě jednu duši.

Jenom jednou přišla zpráva,
že kdes v Čechách, žena jistá
je jak anděl, věrná čistá.

Než však zrak můj sletěl dolů
na ochrnu její ctnosti,
bylo už zas po věrnosti.“

POZNÁMKY K INTERPRETACI

Nalezněte způsob interpretace, který vystihne humornou charakteristiku veršované anekdoty, zachová její styl jednoduché lidové písně. Přitom nepoklesněte na kolovrátkovitost říkadla.

FRÁŇA ŠRÁMEK: RAPORT

Na levém křídle a poslední
já budu stát,
a tušit nebude, oč prosit chci,
žádný kamarád -
a paty k sobě, špičky od sebe,
pro tebe, sne můj divný, pro tebe
já budu meldovat.

Hlásím, pane hejtmane,
že se mi zdál sen,
vojna byla a já ležel
v poli zastřelen;
a zrovna u mne váš kůň taky pad,
nám přáno bylo spolu umírat,
to z boží vůle jen.

To k ránu bylo as, neb měsíc zrud,
a váš kůň hlavu zdvih,
a zvláštní věc měl jako já
prostřelený břich,
a v jeho očích takový styd žal,
kdos divil se v nich, kdos se ptal
a ruce lomil v nich.

Že louky voní kol a jetely
a kvete řeřicha -
a on... kůň... což byl vinen čím?
má díru do břicha,
že na něm seděl kdos, už nesedí
a oči vědět chtí, však nevědí
a v hrdle vysychá...

Oh, v hrdle vysychá... A chtěl by ržát...
že neví, neví proč?:
sluníčko zlaté, což neměl on tě rád -
ty už ho nechceš... proč?
proč necinkne už nikdy podkova,
proč nebe v krvi, nohy z olova -
hó, toč se, světe, toč...

Hlásím, pane hejtmane,
že byl to strašný sen,
ty oči zvířete, ty křičely
a z důlků lezly ven,
křičely na mne, jestli já to vím,
proč ležíme tu s břichem děravým -
co měl jsem říci jen...?

Hlásím, pane hejtmane,
a já to musím říci:
tož, člověk rád jde, člověk musí jít,
když pán chce, smrti vstříc -
však koní šetřte, prosím tisíckrát,
to dobytče se strašně umí ptát,
proč nesmí žít víc...

VÍTĚZSLAV NEZVAL: EDISON (ÚRYVEK Z PRVÉHO ZPĚVU)

Naše životy jsou truchlivé jak pláč
Jednou k večeru šel z herny mladý hráč
venku sněžilo nad monstrancemi barů
vzduch byl vlhký neboť chýlilo se k jaru
avšak noc se chvěla jako prerie
pod údery hvězdné artilerie
které naslouchali u politých stolů
píjáci nad sklenicemi alkoholů
polonahé ženy v šatě z pavích per
melancholické jako v podvečer
Bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti

Vracel jsem se domů přes Most Legií
zpívaje si v duchu malou árii
píják světél nočních bárek na Vltavě
z Hradčanského dómu bilo dvanáct právě
půlnoc smrti hvězda mého obzoru
v této vlahé noci z konce únoru

Bylo tu však něco těžkého co drtí
smutek stesk a úzkost z života i smrti

Skláněje se s mostu uviděl jsem stín
sebevrahův stín jenž padal do hlubin
bylo tu však něco těžkého co pláče
byl to stín a smutek hazardního hráče
řekl jsem mu probůh pane co jste zač
odvětil mi smutným hlasem nikdo hráč
bylo tu však něco smutného co mlčí
byl to stín jež jako šibenice trčí
stín jenž padal s mostu; vykřikl jsem ach!
ne vy nejste hráč! ne vy jste sebevrah!

Šli jsme ruku v ruce oba zachráněni
šli jsme ruku v ruce v otevřeném snění

ARTHUR RIMBAUD: PRAVÁ POEZIE JE EMOTIVNÍ HUDBA SLABIK A RYTMŮ.

Odedávna jsem se honosil, že mám v moci kdejakou krajinu, a pokládal jsem za směšné veličiny moderního malířství a poezie.

Měl jsem rád blbé malby, římsy, dekorace, komediantské plachty, vývěsní štíty, lidové barvotisky, zastaralou literaturu, církevní latinu, milostné knihy bez pravopisu, romány našich babiček, pohádky, dětské knížečky, staré opery, pošetilé refrény, naivní rytmy.

Vymyslíl jsem barvu samohlásek! - A čerň, E běl, I nach, O modř, U zeleň. Určil jsem tvar a pohyb každé samohlásky s instinktivními rytmy a lichočil jsem si, že jsem objevil básnické slovo, dostupné dnes či zítra všem smyslům. Vyhradil jsem si překlad.

Napřed to byla studie. Zapisoval jsem ticha, noci, zaznamenával jsem nevyslovitelné. Zachycoval jsem závratě.

Básnická veteš měla značný podíl na mé alchymii slova.

Pak jsem vysvětlil svá kouzelná sofizmata halucinací slov.

Nakonec jsem shledal posvátným nelad svého ducha

Pravá poezie je emotivní hudba slabik a rytmů.

ARTHUR RIMBAUD: SAMOHLÁSKY

A černě, E běl, I nach, O modř, U zeleň hlásek,
já jednou vypovím váš různý vznik a druh.
A, černý korzet, plný rudých much,
jež bzučí kolem páchnoucích a krutých pasek,

zátoka stínů; E, běl stanů, čirý vzduch,
šíp ker a bílých králů, chvění vrásek;
I, purpur, krev a smích, jež tryská ze rtů krásek,
ve hněvu či kajícím a bludný kruh.

U, božská vibrace, U, zeleň moří, s vesly,
mír pastvin s dobyt看em, mír vrásek, které kreslí
prst alchymie čelům vševědů;

O, zvučná polnice, klid vesmírného vřídla,
jímž poletují planety a archandělská křídla.
- O, modrý paprsek jejího pohledu.

CHARLES BAUDELAIRE: OPÍJEJTE SE

Člověk musí být pořád opilý.

V tom je celý vtíp - toť jediná otázka.

Abyste necítili, jak hrůzné břímě času láme vám bedra a sráží vás k zemi,
musíte se ustavičně opíjet.

Ale čím?

Vínem, poezií nebo ctností - čím vám libo.

Opíjejte se však!

A probudíte-li se kdy na stupních paláce,

v zelené trávě škarpy,

v své pochmurné domácí klauzuře

a vaše opojení opadne nebo vyvane,

tažte se větru, vlny, hvězdy, ptáka, hodin - všeho, co prchá,

všeho, co lká, všeho, co krouží vesmírem, všeho, co zpívá, všeho, co mluví,

- otažte se, kolik je hodin;

a vítr, vlna, hvězdy, pták i hodiny vám odpovědí:

„Je hodina opájení. Nechcete-li být nevolníky a mučedníky času, opíjejte se, neustále se opíjejte!

Vínem, poezií, ctností - čím vám je libo!"

DANIIL CHARMS: VYZNÁNÍ

Rusko? moje noční můra.

Umírání?

Umírání už mám dávno za sebou....

Ted' mě zajímá život.....

život..... ve svém nejapném projevu...

Zajímá mě.... jenom nesmysl, jenom to, co nemá žádný praktický význam,

Zajímá mě..... osvícení myšlenkou, jasná mysl.... to, co je nad vědomím.

Vše, co je logicky nesmyslné a nevhodné.

Všechno, co vyvolává smích.

cha, cha, cha, chááááá, cha, cha, cha, cha

zajímá mě psaní veršů a poznávání nových věcí skrze verše.

Prvotní hřích.....

Zajímá mě prvotní hřích,

zajímá mě poznávání

poznávání dobra a zla.

Nechte mne být, nechte mne klidně hledět

na zelené stromy.

Tehdy, snad naplní mír moji duši.

Tehdy, snad procitne duše má

a procitnu i já.

a zrodí se ve mně intenzivní život.

KOLÁŽ SESTAVENÁ Z BAUDLAIROVA OPÁJENÍ A CHARMSOVA VYZNÁNÍ

Rusko

Člověk musí být pořád opilý

Moje noční můra

V tom je celý vtip, toť jediná otázka

Umírání? Umírání mám už dávno za sebou, teď mě zajímá život.

Abyste necítili, jak hrůzné břímě času láme vám bedra
a sráží vás k zemi,

musíte se ustavičně opíjet,..... ale čím?

Životem ve svém nejapném projevu?

vínem, poezií nebo ctností- čím vám libo.

Zajímá mě ...jenom nesmysl, jenom to co nemá žádný praktický význam

**Zajímá mě osvícení myšlenkou, jasná mysl.....to, co je nad vědomím,
vše co je logicky nesmyslné a nevhodné.**

Opíjejte se však.

Všechno to vyvolává smích, chacha cha chachachacha cha

A probudíte-li se kdy na stupních paláce, v zelené trávě škarpy,
ve své pochmurné domácí klauzuře.....

Prvotní hřích, zajímá mě prvotní hřích

...a vaše opojení opadne

Zajímá mě poznání, poznání dobra a zla

tažte se větru, vlny, hvězdy, ptáka, hodin- všeho co prchá,
všeho, co lká, všeho, co krouží vesmírem,
všeho, co zpívá, všeho, co mluví...

Nechte mě být, nechte mě klidně hledět na zelené stromy...

otažte se - kolik je hodin.

Tehdy snad naplní mír moji duši.

Tehdy snad procitne duše má a procitnu i já

a vítr, vlna, hvězdy, pták i hodina odpovědí: Je hodina opájení

a rodí se ve mně intenzivní život.

POZNÁMKY K INTERPRETACI DVOU PROKLETÝCH BÁSNÍKŮ

Charles Pierre Baudelaire 9.4.1821 Paříž – 31.8.1867 Paříž

Daniil Ivanovič Charms, vl. jm. D. I. Juvačev 30.12.1905 Petrohrad – 2.2. 1949 Sibiř?

První básník, nazývaný prokletý – pro jeho bohémský způsob života.

Druhý básník – prokletý doslova (zemřel hlady, nebo zmrznul ve vlaku při transportu do gulagu, neví se přesně kde).

Jejich tvorba je od sebe vzdálená celé jedno století a jak sestřih z jejich dvou básní napovídá, vnímali společnost, ve které žili, se srovnatelným pocitem životní stísněnosti. Jenom s tím rozdílem, že Charms psal svoje vyznání v čase, kdy doslova umíral hlady.

Pokud máte při mluvní přípravě partnera, rozdělte hlasy dvou básníků mezi dva interprety. Pokud pracujete samostatně, přiřaďte každému z básníků jiný hlasový rejstřík.

Je to rozhovor a souznění dvou „prokletých“ přes značnou vzdálenost času i místa. Jakoby hovořili stejným jazykem o obdobném pocitu ze společnosti, která je obklopuje. Jsou si, navzdory časové vzdálenosti jednoho století, nesmírně blízcí a zároveň o svojí duchovní spřízněnosti nevědí.

Vyjáďte tento paradox.

MAXIM GORKÝ: PÍSEŇ O BOUŘLIVÁKU

Šedá širá mořská dálka. Vítr nad ní mraky shání. Nad vlnami i pod mraky bouřlivák se hrdě nese, nebem křížuje a letí, hrdě jako černý blesk.

Hned se křídlem vlny dotkne, hned jak střela k mrakům letí, křičí – mraky slyší radost v smělém drsném pokřiku.

Je v něm žízeň, žízeň bouře. Sílu hněvu, plamen vášně, pevnou víru ve vítězství slyší mraky v křiku tom. Racci sténají před bouří, sténají a zmitají se nad vlnami, hotovi jsou na dno moře hrůzu ukrýt – ostrou hrůzu před bouří.

Potápky se také bojí, potápkám je nedostupná radost z bitvy životní, rachot hromu vyděsí.

Hloupý tučňák plaše skrývá tlusté tělo v tříšti skal.

Jenom bouřlivák se nese, smělý bouřlivák to lítá, hrdě křížuje skrz blesky nad hněvivě řvoucím mořem.

Mraky spouštějí se, stále chmurněji a níže, vlny zpívají a rvou se výš a výše hromům vstříc.

Hromu úder!

V pění hněvu sténá vlna s větrem v sporu. Vítr schvátí pevným stiskem hejno vln a vyhodí je v rozmachu a v divém vzteku na pobřežní šedé skály, tříští v prach a na krůpěje smaragdové masy vod.

Bouřlivák v tom řve a lítá, křížuje a křičí lítá, běsní jako černý blesk. Jako střela protkne mraky, serve křídlem pěnu vln. Vzduchem nese se jak démon, hrdý černý démon bouře – směje se a vzlyká v bouři, mrakům směje, štěstím vzlyká, zalyká se radostí.

V hněvu hromu bdělý démon únavu už dávno slyší, ví už jistě, že ty mraky slunce nikdy nezakryjí, neskryjí už nikdy ne.

Vichr vyje, rachot hromu, moře chytá šípy blesků, hasí je v svých hlubinách. Svíjejí se kmity blesků po moři a mizejí v něm jako hadi ohňoví.

Bouře, brzy ať se rozburácí divá bouře, blesk a hrom.

Pak hle – bouřlivák se nese, smělý bouřlivák to lítá, hrdě křížuje skrz blesky nad hněvivě řvoucím mořem, hle to křičí jako prorok, jako prorok vítězství – Ať prudčeji burácí bouře, nechť ryčněji rachotí hrom!

POZNÁMKA K INTERPRETACI

Využijte všech dynamických možností, které svým hlasem technicky zvládáte – od šepotu naplněného napětím „ticha před bouří“ až po naprosté fortissimo, ale s výrazným ohledem na hlasovou hygienu.

Hlasivky můžeme unavit, ale nesmíme je nezvládnutým fortissemem poškodit – „odřít“.

LAURENCE FERLINGHETTI: SVĚT JE BÁJEČNÉ MÍSTO K NAROZENÍ

Ó, svět....?
svět je báječné místo
k narození
jestli vám příliš nevadí
pár měknoucích mozků
na vyšších místech
nebo nějaká ta bomba
kterou vám zcela jistě
hodí někdo na hlavu
a různé jiné nepřístojnosti které víc než dost
sužují
naši patentovanou společnost
a její potentáty

Jistě svět je to nejlepší ze všech míst
kde se dá dělat spousta věcí jako třeba
legrační kousky
a milostné kousky
a psí kusy
a zpívat smutné písničky a mít inspiraci
a vonět ke kytkám
a okukovat sochy
a dokonce i myslet
a líbat lidi
a dělat děti a nosit kalhoty
a tancovat
a prostě vůbec
"si to užívat"

Jistě
jenže zrovna když jste v nejlepším
přijde usměvavý
funebrák

SOFOKLES: MEDEA

Ó, děti, děti moje, zde máte nový domov
své útočiště.... ale bez matky....
jak psanec půjdu do ciziny.

lásóne!

Láska vášnivá, přespříliš prudká,
když přiletí a sžehne hrud'....
Jak otevřená rána je láska k člověku
Však teď je konec lásky, už jen samý boj...

Potupě svých nepřátel
své drahé děti nikdy nevydám!
Ne, to nestane se nikdy
Tak musí zemřít.... Já, ač jejich rodička,
je vlastní rukou usmrtím

Děti moje...

Ty milá ruko, ty má milá hlavinko
ty teplé dětské líčko, krásné tělíčko....
Sladký polibku, ty teplý dechu dítěte,
měkká tvářinko..... jděte, jděte nahoru

Ó, hrůza.... co mám udělat
Prchla odvaha, když v jasné oči dětí svých
jsem pohlédla.... ne, já nemohu!
Pryč vy hrozné myšlenky.....

Prý žijeme si doma v teplém bezpečí
zatím co muži za nás v poli bojují.
Hlupáci!
Já třikrát postavím se radši nepříteli
nežli jednou rodit.

Jsem od přírody chytrá, znala všeho zla
My ženy, prý ušlechtilých citů zcela neschopné
však právě umělkyně ve vší špatnosti

Je souzeno jim zemřít, není vyhnutí
a usmrtím je sama, jejich matka, já!
Mé srdce, ozbroj se....

Můj zrádný muži, lásóne,
já jsem ta ohava, ta lítá zvěř
ten divý netvor.
však tvoje srdce.....zraním tak, jak zasloužíš

Pak nechci déle žít,
Blesk z nebe ať udeří do hlavy mé
Co s životem ženy posedlé zlem!

POZNÁMKA K INTERPRETACI

Pokud vás některý z monologů zaujme a budete se chtít s ním herecky vyrovnat, seznamte se s celou hrou, ze které jsme jej pro vás vybrali. Je třeba pochopit všechny životní okolnosti dané postavy, seznámit se s její minulostí i s jejími touhami a směřováním do budoucnosti, teprve potom můžete do dramatické výpovědi vložit životní věrohodnost.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RYCON
CONSULTING

W. SHAKESPEARE: HAMLET

Být či nebýt. Jak to rozhodnout?
Je důstojnější mlčky sklonit
hlavu před potupnými šípy osudu,
nebo vzít zbraň a přívál trápení
ukončit navždy vzpourou? - Zemřít, spát,
a dost, už nebýt! V spánku najít klid
po strastech duše, po tisíci ranách
strpěných za živa. To by byl cíl,
po jakém možno toužit - zemřít, spát!
Spát - snad i snít! To je ta překážka:
sny, které možná přijdou v spánku smrti,
až unikneme trýzním v tomto světě,
nás nutí váhat - proto žijeme
tak dlouho třeba v neštěstí. Vždyť kdo
by jinak snášel bičující výsměch,
bezprávi mocných, křivdy nadutých,
tupení lásky, nespravedlnost,
sprostotu úřadů a drzou pěst,
s níž bezectnost se vrhá na schopné,
kdyby jen věděl, že mu rána dýkou
zajistí oddech. Kdo by setrval
pod tíhou otrockého života,
kdyby nás hrůza z toho, co
je po smrti, tam v nezbádané zemi,
odkud se ten, kdo vešel, nevrací,
nemátla vůli, kdyby nenutila
poddát se raději přítomnému zlu
než prchat k jinému, jež neznáme.
Tak vědomí z nás dělá zbabělce,
původní barva rozhodnosti bledne
pod neduživou šedí myšlenky,
i naše nejráznější záměry
se touto bází nemohoucně hrouť
a čin z nich nevzejde... Teď se však ztiš -
hle, krásná Ofélie. Vílo, vzpomeň
v modlitbách na mé hříchy.

POZNÁMKY K INTERPRETACI

Jsou to myšlenky dnešního člověka, který je v hluboké životní krizi osobní i ve stejně hluboké skepsi ze stavu společenského života a nenachází východisko – ztrácí důvod pokračovat.....

Kdo? V jaké situaci? Za jakých okolností? Na jakém místě? takto uvažuje a rozhoduje se? A jak se rozhodne?
Především hledejte vnitřní myšlenkový i emocionální stav, který vede člověka k těmto hraničním existencionálním úvahám.

A pak hledejte i to jednání a činnost, které jsou důsledkem těchto úvah.

Po gramatické stránce může text pronášet muž i žena.

JIŘÍ SUCHÝ: HEREČKA Z BAVARIAFILMU

Když válka začala tak na bitevním poli
O ruku přišel můj kamarád Kurt
Za dva dny na to dostala jsem roli
Svou první roli
Nebyla moc velká
Hrála jsem služku v lepší rodině
Byla jsem sladká jako karamelka
Gnädige Frau Herr Anton ist schon da
Snad řekla jsem tu větu trochu slušně
Protože zanedlouho na to už mně
Další režisér nabídl roli novou
Já dělala mu tenkrát drahoty
Ohledně nahoty
Taková romantická scénka u jezírka...

Sedávala jsem potom často v baru
Kde režiséři nejrůznějších tvarů
Do ucha šeptali mně hrozný cancy
Tak banální jako ta hudba k tanci
Já ale nedala jsem na sobě nic znát
Herečka přece musí umět hrát
Já tančila jsem na skleněném stole
A vznikla z toho revuální role

Potom jsme jeli klukům od Luftwaffe
Probudit jejich vlastenecký city
Noc byla černá jako kdysi kafe
A já jsem stála mezi messerschmidty
Tam na mě jeden pilot mámil fotku
Že si ji vezme do letadla
Vzal si mě a hned jsem s ním spadla
Prý si ho vyhlíd nákej Angličan

Už pátým rokem dělám kariéru
Pár marek mám v bance na svém kontě
Bratra a tátu na východní frontě
A z okna koukám přímo do kráteru
Zůstal tam po bombě co padla na mámu
Zatím co já jsem spala po flámu v cizím bytě

Navrch jsem veselá
V duši mám kýbl špíny
Černý jak košile co nosil Mussolini

IVANA HUSPEKOVÁ: NEVĚRA JE BYZNYS – MONOLOG PSYCHOTERAPEUTKY

Dobrý den, jsem ráda, že jsem dostala tento prostor, abych pohovořila o své nové knize Nevěra je byznys, kterou jsem napsala během několika let své terapeutické praxe.

Skutečně jde o alarmující zjištění. Všimněme si jedné věci. V dnešní době se nevěra považuje za něco zcela běžného. Dokonce bych řekla za něco úctyhodného. Kdo podvádí, je borec. Neřekneme o něm, to je špatný člověk. Obdivujeme ho. Veškerá média – rozhlas, televize, film, časopisy přímo lační po tématech s nevěrou. Nikdo se nezabývá prevencí. Tedy tím co dělat, aby lidé nebyli nevěrní. Do časopisů se píše odborné texty o tom, že nevěra je v podstatě v pořádku, ano. Že je lidská.

A víte, kdo ty ohavné elaboráty píše? Jsme to my terapeuti, abychom si zajistili klientelu. Protože dokud budete podvádět, my budeme mít plný čekárny. Protože to nezvládáte. Protože jste nám na to skočili. Nechali jste se zmanipulovat.

Já říkám Stop! Nevěra je zlo! Je to Lež. Tento rok mažeme z desatera nesesmilniš, příští rok škrtneme nezabiješ? To jako přijdete k psychologovi, že jste se doma pohádali se svým protějškem a že vám při hádce ujela ruka s nožem a svého partnera jste zabili. A terapeut vás ujistí, že jste jednal dobře.... Hlavně že se vám ulevilo. Jen tak dál....Hlavně že se cítíte lépe...

Já znovu volám. Konec! Stop nevěře! Kolik z vás bylo, nebo je nevěrných? A když nejste, tak budete. Jste jenom prodejná prasata! Dobytčí nevěrníci! Je mi z vás zle! Hovada.... Nechali jste si ukrást to nejcennější.. ... partnerskou důvěru.

VLASTA REDL: HOŘÍ

Hoří, hoří! Hoří horní heršpická hospoda Hrbatý hrozen. Hostinský Hrubeš hýká hrůzou. Honí hasiče, hubuje, hořekuje, huláká: „Haste honem, hybaj hovada!“ Hasiči hovno hasí. Hledají hlavní hydrant. Hoří holubník, hnojiště, huspenina, hudebníkům housle, harfy, harmonika, hašiš. Hoří husitské halapartny, hoří historické hebrejské hieroglyfy, hoří hektolitry handlovaného henesse. Hoří Hrubešova hnědá honda. „Hilfe, hilfe,“ haleká hystericky henleinovec Havránek. „Hoří Hakenkreuz, himmel hergot!“ „Huš hajzle!“ Houf heršpických hokejistů ho hbitě hákuje holemi. Hoří herna, hoří hubertusy, honosné haveloky herecké honorace hrubě hazardující horentními honoráři. Hoří hřívý huculských hřebců handlíře Hlavsy. Handicapovaným hoří hrby. Hoří holínky hospodáře Hanáka - humus. Hormonální hybrid homosexuál Horáček hladí hubici hasičské hadice hýžděmi. Hinduista Hyrš hypnotizuje hodonínský horizont. Hurá, hydrometeority. Halucinace. Hoří hasiči horečně hledaný hlavní hydrant.

Hospoda hořela hodinu. Hotovo. Hirošima hadr. Hořeniště halí hustá hmla. Hostinský Hrubeš hloubí hroby. Hyeny hodují.

ORION: MAMON

Mamon - šablona z časopisů

Zákon - jen pro někoho a bez opisu
Kolik obálek bylo rozdáno bez dopisů?
Vidím z hnízda vylejzat krysu
Mamon - šablona z časopisů
Zákon - jen pro někoho a smlouvy bez podpisu
Kolik obálek bylo rozdáno bez dopisů?
To je systém tady toho času

Lži a klamy, ojebávání a klamání
Je na denním pořádku, tak už to všem přijde normální
Nikdo se neobává, nebrání
Nepřipadáš si abnormální, když hájíš morální chování?
Ale co to vlastně je v týchle době?
Kdo věří v Boha, kdo myslíš, že věří tobě?
Z toho se už snad nikdo neobrací v hrobě
Všichni rezignovali ve vlastní osobě
Jsi poctivej - cože, co je to za blbce?
Cože - co si myslíš, že získáš, vole?
Se podívej - nic nemáš, idiote!
Prej pravda vítězí nad lží a nenávisť
Tomu málokdo věří, pesimisti
Kdo zkurvil tuhle zemi? Komunisti!
A kdo jí kurví teď? My sami!
Je na každým z nás udělat změnu
Teď máme v rukách možnost, tak má to cenu
Nechci se chovat bez zájmu jako Emu
Nestrkám hlavu do písku, ale to co chci si vezmu
Chovej se k ostatním jak k sobě samému
Proč stále ojebávat se ziskem ve jménu
Nebudu supportovat tuhle doménu
Štěstí mi nepřinese, ale spíš víc problémů

Mamon - šablona z časopisů

Zákon - jen pro někoho a bez opisu
Kolik obálek bylo rozdáno bez dopisů?
Vidím z hnízda vylejzat krysu
Mamon - šablona z časopisů
Zákon - jen pro někoho a smlouvy bez podpisu
Kolik obálek bylo rozdáno bez dopisů?
To je systém tady toho času

Děláš kariéru nebo bariéru?

Jsi otrok na svobodě a máš svou voliéru
Kolem sebe postavenou jak sloupy Belvederu

Cejtíš se lepší, jsi něco víc na to ti -
Není všechno zlato co se třpytí
Všechno se nedá koupit, nedá se svítit
Kolik stojí láska? Kolik stojí štěstí?
Jdeš za tím celej život nebo dostaneš pěstí
Kolik ti dá páska? Kolik stojí tvoje žena?
Vzala si tě kvůli prachům, aby život měla ulehčena
Děláš to pro ní, zatím tě ojebává ona
Nevíš o ničem, makáš od večera do rána
Dobrý auta, baráky, cetky, zlato
Každej je chce mít, každej dělá všechno pro to
Je ale smutný se kvůli tomu ojebávat
Bylo dost falše, klamu - nač o to zakopávat?
Tak skončili jsme jasná zpráva
Čechy 2005 a všichni furt nadávaj
Olympijský vítězové vyhrávaj
Zlatý český ručičky na mě všude mávaj
Nejlepší pivo, nejlepší baby na světě
Co Čech to muzikant - spíš muzika v operetě
Proč mám slyšet tyhle sračky proklatě?
Dělám rap - muzika co probere tě
Nemíním poslouchat už tuny populáru

Píčoviny, Superstar a country kytáru
Za tohle solej zmrdi umělcům škváru
Je tu buranov - volám po změně, ne postaru.

Mamon - šablona z časopisů

Zákon - jen pro někoho a bez opisu
Kolik obálek bylo rozdáno bez dopisů?
Vidím z hnízda vylejzat krysu
Mamon - šablona z časopisů
Zákon - jen pro někoho a smlouvy bez podpisu
Kolik obálek bylo rozdáno bez dopisů?
To je systém tady toho času

Mamon, mamon, mamon, mamon, mamon (4x)

POZNÁMKY K INTERPRETACI

Zaujal vás tento text, jak svým obsahem, tak svými slovními obraty?

Vyzkoušejte si to jambické přízvukování – tedy snažte se napodobit rapera Oriona.

Pak zkuste slova tohoto vzdoro songu přednášet s rozložením přízvuků v souladu s významy i přirozeným přízvukováním dvoj a trojslabičných českých slov.

JIŘÍ SUCHÝ: DÍTĚ ŠKOLOU POVINNÉ

Dítě školou povinné,
dovede to co my ne.
My jsme sice světa znalí,
my jsme lidé s rozhledem,
ale hrát si jako malí,
to bohužel nesvedem.

Co se všechno nestane,
když si dítě zamane.
Kuchyně se stane lesem
a štokrdle medvědem.
Já i vy to těžce nesem,
že to taky nesvedem.

Dítě věří tomu,
že z domu do ulice
vede třeba chodba tajná.
O takové věci
domovní důvěrnice
nemá ani šajna.

Dítě školou povinné,
dovede to co my ne.
Dejme tomu v elektrice,
průvodčí se rozplyne.
Dítě bloumá po Africe,
loví lvíce a my ne.

POZNÁMKA K INTERPRETACI

V souvislosti s tímto textem si jistě si vybavujete Suchého píseň.

Přesto se snažte text nezpívat ale recitovat.

Popřít jeho známé písňové východisko, by ale nemělo znamenat, že zcela rozvrátíte jeho jednoduchou skoro říkankovitou rytmičnou povahu. Není to zcela snadné zadání.

JACQUES PRÉVERT: LÁSKA MĚ STVOŘILA

Přišla jsem na svět nahá docela
a jak jsem na svět přišla žiju
Přišla jsem na svět malá docela
a přestože jsem dávno dospělá
jsem pořád stejná jako dřív
a žiju pořád nahá docela
je to má profese
Ten čas kdy žiju nahá
mně prachy vynese

Láska mě k lásce stvořila
láska mě přivítala do svých řad
láska mě naučila čarovat
Tak proč mi odešel
miláček kterého jsem měla
ten co mě nechal snít
ten co mě naučil mít radost z těla
přiměl mě tancovat svou taktovkou
lásku mám za svědka
on byl můj dirigent
já jeho baletka

Láska mě k lásce stvořila
láska mě přivítala do svých řad
láska mě naučila čarovat
a já vás jen tak z plezíru
proměním v blbce přesně na míru
A je mi k smíchu celá vaše láska
je falešná a chladná jako led
Budete tančit jak já pískám
a prachy utrácet

Láska mě k lásce stvořila
a zničila mě neurvale
A pak mi dala vale
Miláčku jsem jak bez duše i bez těla
Má lásko kams mi zmizela
má lásko kams mi zmizela
má lásko kams mi zmizela

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RYCON
CONSULTING

Na závěr Almanachu uvádíme text klasika – to proto, že byl sice napsán skoro před sto lety, ale stále je žhavě i hořce aktuální.

KAREL ČAPEK: POLITIKUM

Snad to, co chci říci, říkám za řadu jiných: je nás dosti, kdo necháváme politiku jiným, protože děláme svou práci. Není to politická netečnost; říkáme-li, že chceme mít pokoj od politiky, znamená to, že chceme, aby nás politika neotravovala a neponižovala. Rádi bychom považovali politiku za určitou práci, která se koná stejně pozorně a věcně, jako my konáme svou a jakou žádáme od svého krejčího nebo zámečnicka; rádi bychom důvěřovali politikům tak, jako důvěřujeme železnici, že nás poveze tam, kam jsme si koupili lístek. Nepletete se zámečnickovi do jeho práce ani strojuvůdci do jeho řízení; předpokládáme prostě, že rozumí své věci a že si z nás nedělají blázny.

Politici lidé si s námi dělají, co je jim libo. Jsme jim dobří jen k tomu, abychom jim odevzdali hlas; vše další, co nám demokracie dává, je politická bezmoc.

Vy politikové nedbáte toho, co na vás voláme. Dáváte nám jasně najevo, že vám nezáleží na ničem. Mezi námi a vámi zeje propast.

Ponižuje nás, že volíme poslance, kteří nejsou našimi poslanci; že svěřujeme všechnu moc ve státě parlamentu, jenž není již parlamentem; že naším jménem děláte zákony a reformy, jež nejsou dobrými zákony a reformami.

Ponižuje nás nedůstojnost parlamentu, který i státní nezbytnosti vyřizuje stranickým handlem.

Skličuje nás přízemnost politického jednání – co jde vysoko nad domácí zájmy stran, je politickým exponentům tak lhostejno jako chalupníkovi aviatika.

Pro politické machry je stát odevzdán stranám k exploataci.

Ponižuje nás forma i duch politiky, jež vládne pomocí nečistých kompromisů mezi bezohlednými zájmy politických stran.

Stydím se za to, jako bych byl spoluvíníkem.

Jsme-li nespokojeni, volá se na nás: Pracujte ve stranách!

Ne; je-li nám čeho třeba, tedy je to pracovat proti stranám; proti vládě stran; proti hlasovací mašinérii; proti politice za zavřenými dveřmi; proti všemohoucnosti výkonných výborů; proti úpadku demokracie. My, pouzí občané, nechceme vládnout; my chceme jen důvěřovat. Máme právo znovu a znovu zkoušet, než se najde politický systém hodný naší důvěry. A bylo by politickou letargií, kdybychom toho práva neměli užít - v této neslavné době.

Těmito slovy si povzdechl Karel Čapek v září roku 1925 nad stavem rodící se české demokracie. Svoje chmurné úvahy zveřejnil v Lidových novinách.